

Ameriški pomorščaki drže pozicije na otokih

Napadi na japonske mornarične in letalske baze se nadaljujejo. Čungking poroča o japonskih pripravah za invazijo Indije. Nemške čete prodirajo naprej ob vznožju Kavkaska gorovja. Moskva priznala padec Pjatorgoraka. Angleži bombardirali osiščne transporte na Sredozemskem morju

Washington, D. C., 13. avg.—Ameriški pomorščaki so se izkazali na treh otokih Solomonovega otočja in drže ter utrjujejo svoje pozicije kljub ljutim napadom sovražnika, poroča mornarični department. V akciji so enote bojne mornarice, toda dejtali o bitki niso znani.

Druga vest pravi, da so ameriške "leteče trdnjave" napadle japonske mornarične in letalske baze ter bojne ladje pri Rabaulu, otok New Britain. Štiri so bile poškodovane ali potopljene.

Bitka za posest Solomonovih otokov traja že šest dni, toda poročila so pičila. Mornarični department pravi, da so operacije uspešne, toda izgube so velike.

Washington, D. C., 12. avg.—Bitka za posest Solomonovih otokov, ki se je pričela pred petimi dnevi, se nadaljuje, pravi komunikacijski department. Ameriški pomorščaki, ki so invadirali te otoke, drže svoje pozicije kljub japonskim napadom.

Ameriški in avstralski letalci so ponovno bombardirali japonsko letalsko oporišče pri Rabaulu, otok New Britain. To je bil že četrti napad iz zraka na to oporišče v zadnjih treh dneh.

Napad je bil izvršen tudi na japonsko bazo pri Samaraju, ki leži na južnovzhodnem koncu Nove Gvineje in zapadno od Tulagija, otoka, kjer so v akciji proti Japoncem enote ameriške bojne mornarice in letalske sile. Ameriški letalci so sestrelili v bitki nad Samurajem pet japonskih bojnih letal.

Mornarični department poroča, da so enote bojne mornarice in letalske sile napadle japonske militaristične naprave na otoku Kiska, ki spada v grupo Aleutskih otokov pri Alaski, in japonske parnike. Eden parnik je bil potopljen, dva pa poškodovana.

Japonci so zasedli tri otoke pred več tedni. Ti so Kiska, Attu in Agattu. V operacijah, ki so se pričele 22. julija, so Američani potopili devet japonskih parnikov in ladij, enajst pa poškodovali.

Čungking, Kitajska, 12. avg.—Ameriški letalci so bombardirali skladišča v Hankovu, pristaniščem mestu ob reki Jangtse, in japonske militaristične naprave, se glasi vest iz glavnega stana generala Josepha W. Stilwella. Vrgli so več razstrelnih in zažigalnih bomb, ki so porušile pomele in zanetile ogromne požare.

Napad na Hankov je sledil bombardiranju Haiphonga, japonske mornarične in letalske baze v francoski Indokini. Predstavnik kitajske armade je dejal, da so nove japonske čete dospeli v Haiphong. On sodi, da se Japonci pripravljajo na invazijo na otok ali pa province Junnan.

Japonske čete se zbirajo tudi na otoku Formozi, enote japonske mornarice pa v bližini južnovzhodnega kitajskega obrežja.

Moskva, 12. avg.—Nemške kolone napredujejo naprej ob vznožju Kavkaska gorovja in dospelo so do mesta Cerkesa, ki leži 70 milj južno od Armavira. Druge kolone se bližajo Grozniju, mestu bogatega oljnega polja. V Moskvi so priznali padec Pjatorgoraka, ki leži 140 milj stran od Groznija.

Štiri bitke divjajo na južni strani Krasnodara in severozahodni strani Majkopa. Sovjet-

Green obsodil dualno gibanje

Razkol med unijami
Kongresa industrijskih organizacij

Michigan City, Ind., 12. avg.—William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je v svojem govoru na konvenciji unije združenih oblačilnih delavcev obsodil dualno delavsko gibanje in udrihal po unijah, ki so pred sedmimi leti izstopile iz ADF. "Takrat so nas unije zapustile in ustanovile rebelno dualno gibanje," je dejal. "Vedno sem trdil in še trdim, da so voditelji dualnega gibanja povzročili veliko škodo delavcem. Naša organizacija stalno napreduje, dočim se v konkurenčni grupi opaža razkol. ADF je zedinjena, enotna organizacija, ki ima zdaj šest milijonov članov."

Green je povedal delegatom, "da moramo kot produkcijski vojski skrbeti, da bo ameriška obožena sila dobila vse, kar potrebuje. Podpirati moramo ameriške vojne napore v vseh ozirih."

Predsednik ADF je udrihal po voditeljih unij, ki so povzročili razkol v vrstah organiziranega delavstva. "Ozrite se na levo in videli boste trenje," je dejal. "Oni, ki so naglašali, da bodo povedli delavce v sveto deželo, v kateri bosta pravičnost in mir, se danes kavsajo med seboj. Dva glavna voditelja sta si neprestano v laseh in obkladata drug drugega z grdimi imeni. Repräsentanti ADF niso nikdar rabili takih imen. Kljub temu je naša dolžnost, da storimo vse za solidarnost v delavskih vrstah."

Vsi delavci naj se strnejo v eni mogočni delavski organizaciji in vodijo borbo za svoje pravice."

Vprašanje odnošajev s Francijo

Roosevelt ne bo imenoval novega poslanika

Washington, D. C., 12. avg.—Predsednik Roosevelt ni hotel odgovoriti reporterjem, ki so hoteli vedeti, ali bo Amerika storila korak glede izboljšanja odnošajev z Lavalovo vlado v Vichyju. Odnošaji med državama so gola formalnost, odkar je bil ameriški poslanik William D. Leahy odpoklican.

Predsednik je dejal, da se še ni odločil za imenovanje novega poslanika. Odločitev zavisi od razvoja dogodkov. Roosevelt je dal razumeti, da Amerika ne bo imela diplomatske reprezentacije v Vichyju, dokler Lavalova vlada ne revidira svoje politike. Roosevelt je imel razgovor z reporterji potem, ko se je francoski poslanik Gaston Henri-Haye oglašil v državnem departmentu in konferiral z Wellesom, državnim podtajnikom.

Cardenas prevzame poveljstvo mehiške armade

Mexico City, 12. avg.—Tu krozi poročila, da bo general Lazaro Cardenas, bivši predsednik, izbran za vrhovnega poveljnika mehiške obožene sile na kopnem morju in v zraku. Cardenas je sedaj poveljnik vojaških oddelkov, ki stražijo tri tisoč milj dolgo mehiško obrežje od Californije na severu do Guatemala na jugu.

Trije ubiti pri eksploziji

Ottawa, Kanada, 12. avg.—Trije delavci so bili ubiti, deset pa ranjenih pri eksploziji, ki se je pripetila v tovarni razstreliva v predmestju Ottawe.

VOJAŠTVO SKUŠA ZATRETI IZGREDE V INDIJI

Nacionalisti požigajo javna poslopja v Bombaju

KITAJCI APELIRAJO ZA IZRAVNAVO SPOKA

Bombaj, Indija, 12. avg.—Tukajšnja vlada je storila odločne korake, da zatre masno kampanjo za neodvisnost Indije in izgrede. Britske čete so prisloščile na pomoč policiji pri zatiranju izgrediv in nemirov, v katerih je bilo 36 ljudi ubitih in 340 ranjenih samo v Bombaju v zadnjih treh dneh. Uradno poročilo priznava, da se je situacija poslabšala. Nek policaj je bil včeraj ubit po razkačenju množic.

Veliko število Indijank delavcev se kladi po bombajskih cestah, upirajo napade in požiga javna poslopja. Požgali so že več poslopj, med temi mestno hišo. Povzročena škoda se ceni na več sto tisoč dolarjev.

Policaji in vojski so ponovno streljali na razkačene množice. Avtoritete so začeli izvajati zakon, ki določa pretepanje izgrednikov in demonstrantov. Nadaljnji policijski in vojaški oddelki so bili mobilizirani za zatiranje izgrediv. Ti so v teku ne samo v Bombaju, temveč tudi v New Delhiju, kjer je sedež vlade, Patni, Kalkuti, Pooni in drugih mestih. Policija in vojska četa so strajale na mestih, ko več tisoč demonstrantov in izgrednikov v Kalkuti, ko so navali na vlado poslopje. Izgredni so izbruhnili po aretaciji Gandhija in drugih voditeljev Vseindijskega kongresa, stranke nacionalistov.

Čungking, Kitajska, 12. avg.—Kitajci izražajo svoje simpatije indijski nacionalistom v borbi za neodvisnost Indije in obsojajo aretacije voditeljev Vseindijskega kongresa. Dr. Sun Fo, predsednik zakonodajnega sveta (parlamenta), je dejal, da so simpatije kitajskega ljudstva na strani nacionalistov, zeno pa je apeliral na Veliko Britanijo, naj izravna konflikt. Predstavnik vlade je dejal, da je Kitajska pripravljena storiti vse za likvidacijo konflikta. Kitajski listi so objavili uvodnike, v katerih naglašajo, da je borba za neodvisnost Indije v soglasju z načeli atlantskega čarterja.

Porast števila uposlenih delavcev

Washington, D. C., 12. avg.—Philip B. Fleming, načelnik administracije WPA, poroča, da je število uposlenih delavcev naraslo za 3,100,000 od meseca junija preteklega leta do junija tega leta. V ameriških industrijah dela zdaj okrog 53,000,000 delavcev.

Mati ruskega pisatelja ubita

Moskva, 12. avg.—Tukajšnji listi poročajo, da je bila mati slovitega ruskega pisatelja Mihajla Solokova ubita v nemškem letalskem napadu na Vešenska, kozaksko vas. Solokov je avtor knjige "Mirno teče reka Don," ki je izšla v milijonkih izvodih.

Vojni manevri na Islandiji zaključeni

Reykjavik, Islandija, 12. avg.—Največji vojni manevri, odkar so ameriške čete izkrcane na tem otoku, so bili pravkar zaključeni. Ti so se vršili pod vodstvom generala Charlesa H. Boonsteela, poveljnika ameriške obožene sile na Islandiji.

Domače vesti

Naši bolniki

Chicago.—John Rudman, 3005 So. Springfield ave., član društva Slavijev št. 1 SNPJ, je težko bolan že več dni. Napadla ga je pljučnica in nahaja se v bolnišnici St. Anthony's. Obiski še niso dovoljeni.

Velika manifestacija Primorcev v Clevelandu

Cleveland.—Zadnje nedelje je bilo čez 4000 primorakov Slovencev v pohodu in na shodu—Narodni tabor—v Euclidu na prostem, kjer so govorili župan Lausche, Marij Urbančič, prof. Boris Furlan, dr. Čok, Rude Trošt in več drugih. Žena predsednika Roosevelta je brzojavno pozdravila zborovalce.

Slovenci v borbi proti Italijanom

Gerilci napadajo vojaške vlake

Moskva, 7. avg. (ICN).—Radio-postaja "Svoboda Jugoslavija" je oddala dne 5. avgusta sledeče poročilo vrhovnega poveljstva četniške in prostovoljske armade o bojih v Sloveniji:

Poveljstvo tretjega oddelka slovenskih gerilskih čet poroča, da je v teku meseca julija izgubila laška armada na tem ozemlju 822 vojakov in 82 častnikov.

V isti dobi je bilo ranjenih preko 300 laških vojakov in dva oficirja, a 17 je bilo ujetih. Tretji oddelak slovenskih gerilcev se je boril tudi proti nemškim četam. Skupno so osvobodili izgubili v juliju 1280 vojakov in oficirjev. Bova za svojo uspešno razen tega kaznovani s smrtjo 32 vojunov in izdajalcev.

V isti dobi so vrgli iz tira 9 sovražnih vlakov na železniki progi Ljubljana-Trst in Ljubljana-Novno mesto. Izvršili so 11 napadov na sovražne vlake, ki so prevažali vojni material.

Štiri laške divizije, ki so 15. julija začele ofenzivo proti osvobodnemu ozemlju v Sloveniji, ki so svojih prvih neuspeših in umikih znova pričele s prodiranjem in uspele radi svoje velike številne premoči in obilne tehnične in vojaške opreme, da zasedejo nekaj naših postojank. V teku zadnjih dni so Italijani pripeljali celo težko mehanizirano artilerijo, ki strelja ne samo na naše utrdbe, temveč tudi na mirne vase na osvobodjenem ozemlju.

Dne 30. julija so slovenske na pedalne gerilske čete vrgle iz tira italijanski vojaški vlak, pri čemer je poginilo veliko število vojakov in častnikov. Istočasno so tudi pri St. Vidu slovenski gerilci vrgli iz tračnice vlak poln laških vojakov.

V Sloveniji divjajo hudi boji, ki prizadevajo sovražniku težke izgube. V znak meščevanja rušijo laški banditi vase, do katerih prodrejo in pobijajo mirljubno prebivalstvo, večinoma žene, otroke in starce. Slovenci pa odgovarjajo na vsa ta nasilstva z vedno odločnejšo borbo proti osvoboditelju.

Saboterja nastopita pred veleporoto

Chicago, 12. avgusta.—George John Daach in Ernest Peter Burger, nemška saboterja, ki sta se izognila eksekuciji s pričanjem proti svojim pajdšem pred vojaškim sodiščem v Washingtonu, bosta nastopila pred federalno veleporoto v Chicagu in pričala proti šestim osebam, ki so obtožene, da so pomagale Herbertu Hauptu. Federalni distriktni pravdnik J. Albert Woll je dejal, da se bo zaščitanje proti pomočnikom saboterjev pričelo prihodnji teden. Haupt je bil eden izmed saboterjev, ki so bili usmrčeni na električnem stolu v Washingtonu zadnje sobote.

Roosevelt okrcal protidelavski tisk

Vladni odbor posegel v stavko

Stavkarji pozvani na delo

Cleveland, O., 12. avg.—Delavci, ki so zastavkali v dveh tovarnah Graphite Bronze Co., so bili pozvani po uradnih svoje unije, naj se takoj vrnejo na delo. Poziv je bil izdan, ko so uradniki prejeli telegram od vojnodelavskega odbora z zahtevom, da bo ta rešil spor med kompanijo in unijo.

William Bullock, organizator unije Mechanics Educational Society of America, je dejal, da je odredil končanje stavke po prejete telegrama in da so nekateri stavkarji že vrnili na delo. Pred intervencijo vojnodelavskega odbora so predstavniki četniškega letalskega zbora priporočili končanje stavke. Kompanija izdajalec motorje za bojna letala.

Unija je oklicala stavko v znak protesta proti odalovitvam delavcev. Mesčno vprašanje ni bilo zapleteno v kontroverzi. Mechanics Educational Society je neodvisna delavska unija.

Bayonne, N. J., 12. avgusta.—Okrog tisoč delavcev je zavojeval v stavki, katero je unija električarjev (ADF) proglasila za nelagalno, pri General Cable Corp. Oklicana je bila, ko je korporacija odbila zahtevo glede zvišanja plače za deset odstotkov.

Zatemnitev v Chicagu in okolici uspešna

Chicago, 13. avg.—Poskusna zatemnitev v Chicagu in okolici, ki je trajala od desetih do polnoč, je bila po izjavi župana Kellyja uspešna v vseh ozirih. Izvršene so bile kritične odredbe v nekaterih slučajih in župan je dejal, da bodo kritični prihli pred sodišče. Uprava hotela La Salle je bila trikrat pozvana po telefonu, naj ugasne luči. Administracija civilne obrambe pravi, da je bila zatemnitev 95-odstotno popolna.

Korporacije ovirajo produkcijo jekla

Washington, D. C., 12. avg.—"Produkcija jekla ovirajo oni, ki hočejo obdržati kontrolo ne glede na to, kaj vlada zahteva," je rekel senator C. O'Mahoney, demokrat iz Wyominga, ko je Henry J. Landhal, tajnik-blagajnik Pacific-American Steel & Iron Co., izjavil pred senatnim odtokom, da direktorji United States Steel Corp. vodijo opozicijo proti konstrukciji jeklarskih tovarn na zapadu. Landhal je dejal, da so morale nekatere tovarne zapreti vrata zaradi pomanjkanja jekla.

Nemški špioni aktivni v Colombiji

Bogota, Colombija, 12. avg.—List La Razon pravi, da so nacistički špioni na delu in da obveščajo poveljnika podmornice o odhajanju parnikov iz Cartagena, Barranquille in drugih pristanišč, zeno pa poziva avtoritete, naj podvzamejo drastične korake in zatró špionažo. Nadaljnji parnik je bil potopljen po osiščni podmornici. Ta je bil Roamer, ki ga je podmornica napadla in potopila v bližini obrežja. Dvajset članov posadke je izgubilo življenje.

Delavci ne ovirajo produkcije vojnega materiala

REPORTERJI NAJ UGOTOVE DEJSTVA

Washington, D. C., 12. avg.—Predsednik Roosevelt je na konferenci s častnikarji zavrnil očitke, da delavci povzročajo konflikte v industrijah, ki so udeležene v produkciji vojnega materiala, in naglašal, da protidelavski tisk hoče ustvariti vtis, da delavci ovirajo ameriška vojna prizadevanja. Nekateri reporterji so skušali izsiliti od predsednika priznanje, da so delavci glavni element v povzročanju trenja, ki ovira razmah vojne produkcije.

Roosevelt je opozoril reporterje na kampanjo pred šestimi meseci za revizijo ali odpravo 40-urnika v industrijah. Nekateri časopisi so hoteli uveriti javnost, da je 75 odstotkov delavcev v vojnih industrijah zavojevalih v stavkah, dočim je bilo dejansko le pol odstotka, ali največ podrugli odstotek delavcev prizadevanj. Nekateri reporterji so na ukaz lastnikov časopisov namenoma potvarjali dejstva, da odirajo delavce v obeh ameriški javnosti.

Častnikarji so stavili Rooseveltu več vprašanj in on jih je moral opozoriti, naj prej ugotovijo dejstva. Zno vprašanje je bilo: "Z ozirom na potrebo večje vojne produkcije, kaj mislite vi o delavskem zaupniku, ki je instruiral člane svoje unije, naj manj producirajo?" Predsednik je povedal reporterju, ki je stavil na vprašanje, naj zbere dejstva in mu jih predloži.

"Ali hočete komentirati divje stavke, ki se pojavljajo v vojnih industrijah dnevno brez odobritve uradnikov mednarodnih unij?" je bilo drugo vprašanje. Roosevelt je vprašal, kje so bile take stavke oklicane, in reporter je omenil le eno stavko—v tovarni Carnegie Steel Co. v Pittsburghu. Predsednik je potem opozoril reporterja, naj bo bolj prevident in skuša ugotoviti dejstva, preden stavi tako vprašanje. Roosevelt je rekel, da je bil opozorjen na divje stavke v nekaterih industrijah, ki pa niso vzrok za vznemirjenje.

Nacistički teror se nadaljuje

Šest Cehov ustreljenih v Pragi

London, 12. avg.—Poročila o nacističkem terorju na Češkem, Poljskem in Holandskem prihajajo v London. Berlinska radiopostaja je naznanila eksekucijo šestih Cehov v Pragi zaradi izdajstva in sodelovanja s sovražniki Nemčije.

Nacističke avtoritete v Holandiji so aretirale nadaljnjih dvesto oseb in jih pridržale kot talce. Aretacije so sledile napadu na nemški vojaški vlak. Holandska častnikarska agentura Aneta je poročala, da je bil vlak vržen iz tira zadnji petek v bližini Rotterdamu.

Predstavnik poljske vlade v izgnanstvu je dejal, da so naciji mučili in umorili duhovnika Jana Piowawarczoka v koncentracijskem taborišču pri Oswieccmu. On je bil rektor semenišča v Krakovu. Nadaljnji trije poljski duhovniki so bili ustreljeni v Nowoszczu. Ti so bili Kazimierz, Deszoz in Brandy.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodna na Zdrulene drive (Ivan Chicago) in Kanada \$8.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 za štiri leta; na Chicago in Ohio \$7.50 za leto, \$3.75 za pol leta; na incontinento \$6.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Ohio \$7.50 per year, foreign countries \$8.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenarodnih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarnih vsebin (štorice, povesti, drama, pesni itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, da je pošiljal poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stika s Naslov:

PROSVETA

2857-58 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (August 31, 1942), poleg vsega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Pono- vite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Italijanska civilizacija

Liberalni magazin The Nation od 1. avgusta vsebuje dopis nekega Italijana, ki se je podpisal M. T. Maestro, Italian News Editor, Columbia Broadcasting System. Ta Maestro odgovarja Američanom, ki vprašujejo, zakaj ljudstvo v Italiji ne rebelira proti Mussoliniju in fašizmu. Če bi Italijani sami strmoglavili fašizem, bi na ta način vrnili Italiji respekt pred demokratičnim svetom.

Maestro odgovarja, da ni pošteno zahtevati kaj takega od Italijanov. Za zmago in utrditev fašizma v Italiji niso odgovorni samo Italijani, temveč tudi bogati francozi, angleži in ameriški reakcionarji, ki so Mussolinija podpirali finančno, ker so upali, da se v fašizmu razvije nov in močan jez proti svetovni demokraciji. Pričakovati, da bodo Italijani sami organizirali revolucijo proti fašistični diktaturi, pomeni toliko, kakor če bi pričakovali revolucijo španskega ljudstva potem, ko je Franco s pomočjo reakcionarjev vsega sveta zdrobil špansko demokracijo; dalje pomeni toliko, kakor če bi danes pričakovali, da bo francosko ljudstvo samo rebeliralo proti Petainu, kateri uživa—poleg zaščite nazijske Nemčije—moralno in materialno podporo Združenih držav.

Ko je Maestro takole opral italijansko ljudstvo odgovornosti za fašizem—deloma ima prav—je zapisal sledeči odstavek:

"Jaz mislim, da Italijani še danes zaslužijo respekt in razlo- ker se v tej vojni obnašajo kot civilizirano ljudstvo kljub temu, da jih še dvesto let zastrepnja fašizem, katerega so obdržali pri življenju in v sodu reakcionarji vsega sveta."

Tako si upajo pisati ameriški Italijani v ameriškem demokratičnem tisku! Tako se drznejo lagati v obraz najkručeji resnici, katere kriči do neba vsak dan v vseh ameriških dnevnikih v obliki vesti, ki govore o streljanju nedolžnih talcev, pošiganju vasl in nešteti drugih zločinih v Sloveniji! To zverako početje ita- lijanskih fašistov na Slovenskem, v Primorju in drugod je torej delo civiliziranega ljudstva! —

Vse te mesece, odkar je naša stara domovina v pesteh nacifa- lističnih zverin, zman čakamo, da se oglasi v The Nationu ali v kateri drugi ameriški publikaciji, ki je na splošno razširjena, kakšen demokratični Italijan, ki bi ogorčeno obsodil zločine svojih fašističnih rojakov v Sloveniji in drugje v Jugoslaviji. Zaman! Kolikor je nam znano, ni do danes niti eden Italijan v Ameriki črnil niti ene besedice o teh gorostasnih zločinih. In vendar bi bilo to pošteno in na mestu. Zakaj molče o tem?

Pred kratkim je imel Gaetano Salvemini, znani italijanski de- mokrat iz New Yorka, v reviji The Nation članek, v katerem je svetoval, naj Združeni narodi po zmagi drže vse člane nazijske stranke osebno odgovorne za masne pokolje civilistov, streljanje talcev in za zločine, kakršnega so Nemci izvršili v Lidicah na Če- škem. Ni treba nobene sodne obravnave, je pisal Salvemini, no- bene preiskave in nobenega zasliševanja. Golo dejstvo, da je bil ta ali oni član nazijske stranke ali Gestapa ali katere druge na- cijske organizacije, naj zadostuje kot dokaz krivde — in ustrelje- tev naj se izvrši takoj čim krivce pade v roke zavezniški sili.

Salvemini je bil toliko pošten, da je odprto zapisal, naj ta proces proti morilecem nedolžnih talcev velja za italijanske fašiste prav tako, kakor za nemške nacistе. Njegova sugestija je, naj se zavezniške vlade zedinijo za to postopanje že danes in potem u- radno obvestijo diktatorje Nemčije, Italije in Japonske. Toda signor Maestro, ki se vsekakor smatra za demokrata, je drzno za- tajil svojega rojaka in prav tako drzno je ignoriral barbarstva italijanskih fašistov v Jugoslaviji in na Primorskem. Ali res misli, da ostanejo ta barbarstva neznan širokemu svetu?

Ne bo šlo, signor! Amerika bo izvedela, ves demokratični svet bo izvedel vse za strašne krivice, ki jih že leto dni trpe Jugoslavo- ni od podivjanih Italijanov v črnih srajcah in od njihovih hlap- cev, ki hočejo nadkriliti nemške nacistе v besnosti in grozovitosti! Yes, svet bo izvedel — in če bo na sugestijo Salveminija ru- java srajca in gestapovski škorenj prima facie dokaz masnega klanja nedolžnih ljudi, kazen za ta zločin pa smrt na mestu, tedaj bo to veljalo tudi za italijanske morilce v črni srajci, ki že leto dni in štiri mesece koljejo in pošigajo na Slovenskem in deloma na Hrvaškem, v Dalmaciji, Bosni in Črni gori . . .

Italijani se v tej vojni obnašajo kot civilizirani ljudje! —

Ali ni signora Maestra prav nič sram, ko je zapisal to grdo laž? Ako signor Maestro res sovraži fašiste, kakor pravi, in če res de- luje za demokracijo v Italiji, kakor besediči, zakaj ne potegne črte med poštenimi demokratičnimi Italijani in zločinskimi fašističnimi Italijani? To bi bilo pošteno. Mi nismo še nikdar rekli, da so vsi Italijani fašisti in fašistični morilci — prav tako ne mo- rimo trditi, da ni med Slovenci nobenega fašista in fašističnega zločince.

Ves ameriški svet že lahko ve, da se Italijani, ki so odgovorni za teror v Sloveniji in drugje v Jugoslaviji, obnašajo kot najgrši bar- bari in divjaki, ne pa kot civilizirani ljudje.

Če je to italijanska civilizacija, kar počenjajo Mussolinijevi rablji na Slovenskem, Hrvaškem, v Dalmaciji, Bosni, Hercegovini in Črni gori — tedaj bi moralo biti newyorške Italijane sram, če imajo le trohico človeške dostojnosti v sebi.

Glasovi iz naselbin

Piknik za rojake v starem kraju Indianapolis, Ind.—Meseca maja t. l. so tukajšnja društva raznih jednot po svojih zastop- nikih ustanovila podružnico št. 26 JPO-SS. V odboru so zasto- pana vsa društva in podružnica lepo napreduje pod vnetim vod- stvom predsednika Louisa Zni- daršiča. Do sedaj se je nabrala že precej lepa vsota za našo na- selbino, višek se pa pričakuje v nedeljo, 16. avgusta, ko se vrši piknik na prijazni Otisovi farmi v korist našega trpečega naroda v naši rodni Jugoslaviji.

Rojaki in rojakinje, prijatelji in znanci, spomnite se svojih so- rodnikov, ki trpijo pod tujim jarmom. Pomagajte jim s tem, da se v polnem številu udeležite tega piknika, kajti vsi dobro ve- ste, ako jim ne bomo mi pomagali, drugi jim ne bodo. Na pik- niku bo preskrbljeno v vseh ozir- nih za stare in mlade. Odbor, ki ima piknik v oskrbi, je sestav- ljen iz vnetih društvenih delav- cev, kateri nam jamčijo, da ne bo nikomur žal, ki se bo udeležil.

Naše geslo naj bo, da gremo v nedeljo vsi na piknik na Otiso- vo farmo. Tisti, ki imate avto- mobile, podajte pri cerkvi sv. Trojice ali pa pri Slovenskem narodnem domu. Vsi na piknik za pomoč naši Ameriki in Ju- goslaviji! Vas vabi— Odbor.

Moje potovanje po zapadu—II Chicago.—Zadnjič sem zaklju- čila, kakšne vtise smo dobili v Red Landsu, kjer ne vidis milje in milje nič drugega kot golo skalovje. Vozili smo se naprej in se proti večeru približali me- stecu Rapid City v Južni Dako- ti. Bili smo že jako utrujeni in nas je začelo skrbeti, kje bomo prenočevali, kajti že na obronku mesta smo videli, da bomo tež- ko dobili prostor za naš štor, se- težje pa kabino. Sploh smo že precej daleč pred mestom videli, da ogromno število družin živi kar v "trejlarjih"—to so stano- vanja, ki jih pripnejo k avtu in se peljejo naprej.

Ko smo se vozili naprej in povpraševali, smo prišli na dru- gi konec mesta, kjer smo dobili lep prostor in tam prenočevali. Tam imajo vse ugodnosti za tu- riste in tudi za ljudi, ki delajo tam. Imajo namreč poslopje s topljo vodo in pralnimi stroji; pa tudi likalnike imajo, da si žen- ske lahko vse operejo in zlikajo proti plačilu 10 centov na uro.

Tam smo se spoznali z zakon- sko dvojico iz Minnesota. Oni so tam že dalj časa, kajti mož dela v vladnem posloppju; spati morajo v svoji fordki, kuhajo pa na prostem. Da je tam taka gnoča, je vzrok tudi v tem, ker je to mesto ravno pred vhom v Black Hills. In tako je tam polno turistov, ki gredo v Black Hills ali se vračajo nazaj.

Drugi dan smo se poslovili od prijaznega mesta Rapid Cityja in se peljali naprej po državni cesti 16 proti Black Hillsom in si ogledali vse. Dosedaj smo o tem kraju le čitali, ali ko smo se vo- zili proti tem goram, smo takoj videli, da se cesta naglo dviga. Končno smo le prišli na vrh gore in bili 3229 čevljev nad morskjo gladino. Te gore imenujejo Sturgis Hills. Naprej smo se pe- ljali po cesti 85 do Boulder Can- onu. Po naporni vožnji smo pri- šli v Dead Wood.

V tem mestu ni bilo nič po- sebnega. Visoko nad mestom le- ži pokopališče, kjer staja pokop- ana Wild Bill Hitchcock in njego- va žena Calamity Jane. Tam smo aneli nekaj slik od teh spo- menikov, ki so pa že precej raz- padli, da jih bomo imeli kot do- kaz, da smo bili tamkaj. To zgo- dovinsko pokopališče je na str- mi gori in se imenu Mt. Moriah Cemetery. Kako visoko je, je najbolj razvidno iz tega: Meste- ce Dead Wood je 3229 čevljev nad morjem, to pokopališče, ki je tako rekoč tik nad mestecem, pa 5000 čevljev. Od tam smo vi- deli le strehe najvišjih posloppj. Ko smo sneli par slik od tega mesta, imamo na njih le dimni- ke in par streh.

Ko smo srečno prišli s tega pokopališča, nas je pot vodila še vedno navkreber. Voda v avtu je vrela, da se je kar kadilo in smo morali večkrat ustaviti in priliti sveže vode v radiator, da smo mogli spet nadaljevati. To visoko podnebje je vplivalo tudi na nas, kajti vsi smo se spogle- dovali in se počutili, kakor da bi bili gluhi. Vse to radi redkega zraka.

Končno smo prišli do Mount Rushmore, kjer je slavni skulp- tor Gutzon Borglum izklesal na ogromnih pečnahn podobne naših že davno umrlih prezidentov— Washingtona, Lincolnu, Jeffer- sonu in Teddyja Roosevelta. Sli- ke teh slavni mož so visoke 230 čevljev od prai do vrhu glave. Večkrat sem videla te slike v li- stih in tudi čitala o tej zname- nitosti. (Njih stvarnik Gutzon Borglum je umrl, toda njegovo delo je izgotovil njegov sin.) Ali nisem se upala razodeti niko- mur, kako sem zavidala ljudem, ki so bili tako srečni, da so lah- ko osebno občudovali to zname- nito delo.

Ko smo se znašli pred tem na- rodnim spomenikom, mi je bilo nekam toplo v srcu. Tam smo bili eno uro in tudi obedovali smo tam. Tam smo se tudi spo- znali z nekimi Čikažani, ki sicer niso naši rojaki, vendar pa smo jih bili veseli, kajti človeku se dobro vidi, ko se v taki daljavi sestane z ljudmi iz svojega me- sta ali kraja. Ko smo sneli še par slik, smo se podali naprej po vijugasti cesti, ki ni bila nič manj nevarna kot ona, ki nas je pripeljala na Mount Rush- more. Cesta se vije med skala- mi in skozi predore, ki so izkle- sani iz solidne skale in ozki, da je bilo treba paziti, da se nismo zadeli ob straneh.

Po tej poti smo prišli do gore Twin Mountain, ki je prav ta- ko visoka ali pa še višja kot Mt. Rushmore. Zemljevid nam je pokazal, da moramo iti naprej po cesti 16, ki nas pripelje mimo slovitega letovišča Game Lodge v Custer State parku. Tukaj smo videli krasno poslopje, ki je Coolidge večkrat služilo kot po- letna Bela hiša. Tam smo se vo- zili po cesti, ki je obdana z visoki- mi in kot sveče ravnimi smre- kami; med drevmem smo pa tu in tam videli vsakovrstne živali in se mi je zdelo, kakor da se vozimo po škakalkem zoologič-

nem parku Brookfield Zoo. Po tej krasni poti smo videli mar- sika, kar nas je zanimalo.

Fripomniti moram, da smo se bližali Wyomingu in ni bilo dol- go, ko smo prišli na mejo South Dakota in Wyominga. Zopet smo bili v pustih krajih. Vse je bilo kakor izumrto. Vročina je bolj in bolj pritiskala, vode pa nobene; in če se je nam posre- čilo, da smo jo dobili, smo jo težko pili. Sploh nismo dobili dobre vode, odkar smo zapustili Black Hills pa do Yellowstone parka. Tam je bila zopet dobra pitna voda.

V sredo, 8. julija, smo se vo- zili po Wyomingu. Nameravali smo napraviti čim več milj, da bomo čim prej na našem cilju— v Yellowstone National parku. Tisti dan zvečer smo prišli v ne- ko rečarsko mestec po imenu Moorcraft. Ker je bilo že pozno, smo se bali, kje bomo prenočili, ali imeli smo srečo in dobili le- po in prijazno kabino za nas vse. Kabina je bila opremljena z vsem potrebnim in še ne predra- ga. Komaj smo se spravili k po- čitku, se je že pričelo bliskati in grmeti, za tem pa tak vihar, da smo mislili, da nas bo vse odne- slo neznano kam. Nato pa je pričelo liti kot iz škafa. Ko smo prišli drugo jutro iz kabine, ni- smo spoznali našega avta, kajti bil je ves pokrit s peskom. Po- vedali so nam, da imajo po ti- stih krajih večkrat take nevihte.

V četrtek, 9. julija, smo bili že zgodaj na poti, ker naš na- men je bil, da dospemo še tisti dan v Yellowstone park. Vozili smo se naprej po cesti 16. Bilo je zopet dolgočasno, kamor si se ozri, same skale. Jaz sem jih bila že tako naveličana, da sem si želela, da bi bilo že konec te- ga. Edino, kar tam raste, je kaktus, katerega je povsod dovolj po teh krajih. Vročina neznosna. Ob desetih dopoldne smo prišli v Gillett, ki je prvo večje mesto, ki smo ga videli v Wyomingu. Mesto je v višini 4258 čevljev. Ljudje se tamkaj ukvarjajo naj- več z živinorejo, kajti tam so sami renči. Tu in tam smo vide- li čredo krav ali ovac. Kaj ta uboga živina pobira, ne vem, kajti mi nismo videli drugega kakor divje grmičevje in kaktus. Tam je vsa živina zaznamovana s pečatom svojega gospodarja, kajti po tisti puščavi se živina meša med sabo.

Sedaj smo nadaljevali našo pot po cesti 14. Že od daleč smo

Fotograf čigar naloga je snemanje slik v polstih nad sovražnim osemletem.

zagledali visoke gore, pokrite s snegom. Ko smo pogledali na zemljevid, smo takoj vedeli, da bomo morali prevoziti te gore, če hočemo priti v Yellowstone park. Okrog poldneva smo se znašli v malem mestecu Sheri- danu, kjer se nismo nič mudili, marveč smo nadaljevali našo pot proti goram; ustavili smo se, ko smo bili že precej visoko nad tem mestecem.

Naši "liziki" smo dali počitka, mi pa smo obedovali in se do- bro pripravili za nadaljnje pot-ovanje po gorah. Vedeli smo, da pot ne bo prijetna, ali še sanjalo se nam ni, da bo tako težko priti na drugo stran te gore, ki jo imenujejo Big Horn in je visoka 9500 čevljev. In cesta pelje pre- ko te gore, kar je že precej vi- soko in pot nevarna. Cesta se je vila sem in tja. Vsaokrat, ko je naš šofer obrnil, smo bili višje. Z avtom smo pa imeli ravno take neprilike kot na Mt. Rushmore. Ob robu ceste smo videli same skale, prepade in lepe smreke. Tam je tudi polno suhih dreves, ki se počasi spreminjajo v ka- men, ki mu pravijo "petrified wood".

Ko smo se tako v strahu vozi- li, sem mislila, kaj bi se zgodilo z nami, če se prevrnemo bogve kako daleč v globino. In ob tej priliki mi je prišla na misel tra- gedijska, v kateri je bila ubita filmska igralka Caroline Lombard in več vojakov. Tistih žr- tev niso mogli tako hitro dobiti z mesta nesreče. Če bi se mi tam svrnili, bi bilo enako, sploh bi bilo naše pokopališče v teh go- rah. Vse to vre človeku po glavi, ko se pelje po taki cesti.

Ko smo po kakih treh urah prišli na vrh gore, smo morali po drugi strani navzdol proti glo- beli. Ta vožnja je bila prav tako nevarna kakor prej, ko smo se vzpenjali. Le vozniškovi energič- ni roki se moramo zahvaliti, da se nam ni zgodilo nič hudega in da smo zopet prišli srečno v do- lino.

Ko smo se peljali po drugi strani Big Horna, so nas z ene strani zopet zakrivale skale ali bolje povedano, da so na eni strani visoke ogromne skale nad nami, na drugi je pa voda drla v globino in se penila. Na vrhu gore nismo mogli slišati šume- nja vode, pač smo jo videli ka- kor belo preprogo, ki se je vila med skalami. Ta gorska reka se imenuje Shall Canyon. Ko smo prišli do konca te vožnje, smo bili vsi veseli, da je nevarnost za nami.—(Se nadaljuje.)

Josephine Malovich.

Metropolitana "politika"

Cleveland.—Ker naš župan Frank Lausche podpira Michaela A. Feighana za kongresnika v 20. distriktu, je urednik Ame- riške Domovine, ki je smatrana za katoliški list, udaril po Lau- schetu. Njegov uredniški članek je bil priobčen celo v Cleveland Pressu 4. avgusta.

Feighan kandidira proti kon- gresniku Sweeneyju. In ker ima besedo v "naši politiki" tudi Amerika Domovina in ker je Sweeney katoličan, je pač dol- žnost vernega katoličana, da pod-pira svojega kandidata. Svoji k svojim! Pa tudi Lausche je že star prijatelj tega lista, njenega urednika Debevcu in bil je po- kojnega Pirca. Pred leti se je A. D. tiskala v Lauschetovi hiši na St. Clairju, to je poleg salu-

na, kjer si je urednik lahko po- magal z—"okrepčevalnim du- hom."

Tudi Feighan mora biti Irec, ali kakšno je njegovo versko prepričanje, nam ni znano. Tu- di naš župan ima svoje versko prepričanje, ki je podobno De- bevcem. Ampak on ni fanat- tik, marveč je zmeren, liberalen demokrat.

Mogoče boste rekli, kaj ima to opraviti tukaj. Nič drugega kot to, da vam pokažemo ljubezen bližnjega do svojega ljubljene- ga rojaka. Ker je A. D. bližnji list in izhaja v oglaševalne na- mene, je pač vprašanje, kdo le dal večji oglas in tistega se po- pira. Ker Lausche sedaj ni ka- didat, se od njega ne more pričakovati in zato je urednik A. D. sedaj lahko—"neodvisen". Ali kakor sam pravi v Cleve- land Pressu: "We, as Slovene newspaper in America, have nothing else but honesty." Po- štenost A. D. je res čudovita . . .

Debevc razkrinkuje v tem edi- torialu, kako je Sweeney pomag- al Lauschetu pri zadnjih ju- panskih volitvah, da je lahko zmagal. Tudi pripoveduje, kak- šno vlogo je on (Debevc) igral, da je pridobil Sweeneyja za Lauscheta. In tako zdej mihi Debevc, da bi moral tudi Lau- schete pomagati svojemu prijate- lju Sweeneyju, češ, kakor se po- sojuje tako se vračuje.

Ampak Debevc, ki se s Tom- tom Grdinom vred smatra za do- brega Američana, bi moral ve- deti, da je bil Lausche nominiran za županskega kandidata in potem tudi izvoljen, ker je bil smatran, da bo zastopal stalice predsednika Roosevelta v tej največji vojni furiji, ko gre za poraz nasprotnikov demokracije. In če je Lausche obljubil, da bo stal na strani predsednika, je pač njegova dolžnost, da se te ob- ljube drži. In se je tudi drži. Tudi Debevcova dolžnost bi bila, da bi se držal. On bi tudi moral vedeti za napake Martina Sweeneyja, ki je nasprotnik Rooseveltovi zunanji politiki. Pobijati italijanski fašizem, se boriti za primorske Slovence in obenem podpirati Sweeneyja, ne gre skupaj. Ampak bo menda tako kakor je rekel po- kojni župnik Sojar v Chicago: "Jaz sem najprej katoličan, je- tem ameriški državljani in šele potem Slovenec."

Kot znano, je bil kongresnik Sweeney med "izolacionisti" in deloval v kongresu proti Roo- sveltovi zunanji politiki. In se- daj ga hoče Amerika Domovina podpirati in nasprotuje svojemu nekdanjemu prijatelju Franku Lauschetu, kot da on ni "honest boy". Sweeney, kakor mnogi drugih nasprotnikov Roosevelto- ve administracije, je po napadu na Pearl Harbor spremenil svoje stališče. In kakor drugi, je tudi on sedaj pripravljen za boj, in to posebno še, ker so tukaj pri- marne volitve in potrebuje gla- sov. Well, Amerika Domovine je s njim in Bog jo blagoslovi, da sam nekateri uče, kako bi mi morali pisati dopise, bi jih pripravil, naj čitajo o takih po- litičnih konverzah in bodo videli, kaj je osebnost in meta- nje blata drug na drugega. In tako je bilo dosti metanja blata med Sweeneyjem in Feighanom, dokler ni tega ustavila smrt 11- letnega Feighanovega sinčka, ki je bil povožen po nekem traku. Za poraz Sweeneyja delata tu- di oba lista, Cleveland Press in Cleveland Plain Dealer. Orga- nizirano (unijsko) delavstvo ne ve, v kateri tabor bi skočilo in nekateri hočejo biti pasivni. Sweeney se opira na svoj delav- ski rekord v kongresu, kaj vsi je storil za delavstvo in napada časopise na shodih. (Na enem takem shodu sem bil tudi jaz.) Taka je naša politika v metro- poli, ampak se menda nič ne loči od politike po drugih mestih in krajih Združenih držav.

Ker so me nekateri štatejši vprašali, kaj pomeni dopis Chris- tine Nadevšnik iz Oglesbyja, Ill., naj bo na kratko povedano, da nič drugega kot tole: Tam so imeli boj radi nekih sej. Ker sem opisal zadevo pokojnice ta- ko kakor sem jo dobil v roko, nislo vprašanje, da tako ni prav, češ, tako bi moralo biti. Ampak tega mnenja niso vsi, ja- ki, marveč le tisti, ki so bili prizadeti v nesporazumu. Jaz seveda nisem bil tam in torej ni- (Dolje na 2. strani)

Delavski shod v štirnem Grant Parku, na katerem so govorniki naglašali potrebo pisanovitve druge krova.

Vesti iz podjarmljene are domovine

ki bijejo Italijane in pov-
oče oklic prekega sode
v Zagrebu

London, 28. julija (UP).—Ven-
di prihajajo v London, jav-
da je 16 jugoslovanskih
bataljonov potisnilo la-
zasedbene čete iz večjega
Bosne in da so prisilili ob-
da proglasijo preki sod v
Zagreb, prestolnice
marionetske države, ta-
ne "Neodvisne" Hrvaške.
d tem, ko vodijo četniki
petih različnih kraji v
proti drugi laški armadi,
svavi izgrede v okolici Za-
povzročili aretacijo več
metov, od katerih je bilo po
vestih mnogo ubitih.

1. aprila 1942 na veliki petek
popoldne, so nacisti ustrelili v
Mariboru 30 moških talcev.
7. aprila 1942 na novo 30 tal-
cev.
11. aprila 1942 na novo 30 tal-
cev.
16. aprila 1942 na novo 80 tal-
cev.

Vsi ti uboju so bili izvršeni v
Mariboru.
V Begunjah pri Bledu je bilo
ustreljenih 10. aprila 10 in 18.
aprila 50 talcev. V 14 dnevih so
torej Nemci postrelili skupaj 230
nedolžnih slovenskih žrtev.
V Ljubljani je bil na cesti ubit
profesor ljubljanske univerze
dr. Lambert Ehrlich, jugoslovanski
delegat na mirovni konferen-
ci v Parizu in Ivo Persuh, eden
izmed voditeljev mladinskega
pokreta v Ljubljani. Morilce so
sicer postavili pred sodišče, to-
da tam se nahajajo v družbi z
uradniki Gestapa. V Ljubljani
in okolici so torej gestapovci
ubili letos do sedaj že 46 Sloven-
cev, med njimi eno ženo in dva
otroka. Med ubitimi so poveči-
ni voditelji lokalnih slovenskih
mladinskih skupin.

V Ljubljani se nahaja približno
55.000 laških vojakov.
V marcu in aprilu je bilo v
ljubljski provinci zapaljenih
38 vasi za kazen za sabotažo. Tu-
di v ljubljanski provinci je pre-
bivalstvo zdaj brez zaščite in
varnosti.
Tehnična fakulteta ljubljanske
univerze je zaprta, odkar so od-
krili Lah, da so dijaki člani ne-
ke tajne slovenske mladinske or-
ganizacije.
Po verodostojnih vesteh iz
Berna, so Nemci začeli deporti-
rati slovensko prebivalstvo iz
bivše avstrijske province Koro-
ške. Do 15. junija je bilo poslanih
2300 slovenskih kmečkih
rodov in Ruhr, Nurnberg in
Augsburg.

Po drugih vesteh so postrelili
Nemci v teku marca, aprila, ma-
ja in junija 403 talcev na Bledu
in 564 v Mariboru. Med žrtve
štejejo povečini slovenske intelek-
tualce, toda tudi delavci in
kmetje se nahajajo med njimi.
V... —
Italijansko vojno brodovje bom-
bardira jugoslovanske
obrne vase

London, 3. avgusta (UP).—Ita-
lijanske vojne ladje so bombar-
dirale vasi na črnogorski obali,
da s tem podpirajo čete v boju
z jugoslovanskimi četniki. Zrač-
ne in kopne čete osišča so po-
žigale in uničile stotine vasi v
poteku neke bitke v vasi
laški vojaški oddelek, ujeli
jakov in dva častnika in za-
velike količine orožja in
ga materiala.
di spopadi so bili tudi v
Gospica in v vaseh Mir-
topan, Tomin Gaj in Dorin
ker so imeli sovražniki ve-
z izgube.

Apel Kuharja
London, 28. julija (Radiopre-
služba).—Dr. Kuhar je na
kratkem radio govorniku
Slovencev proti nemško-
nastvom. Trpljenje, ki
ovenev prenašajo v tej bor-
strahu, toda iz svojega
nja gledajo v boljše bodoč-
Ta svetli boj Jugoslovancev
zaključil z zmago pravice.
sencu svojega govora poziva
ne, katerim je mogoče po-
radio London, da oddaja
sti napreje.

Trpljenje naroda v Sloveniji

Objavljamo posebno važne ve-
sti, ki smo jih prejeli o trpljenju
ljudstva v Sloveniji:
Madžari so internirali vse slo-
venske visokošolce iz Prekmur-
ja in jih odpeljali na Madžarsko.
Internirani so tudi bivši narodni
poslanec Josip Kleki (skoro
80 let star), dr. Franc Klar in
Janko Bajlec. Slovenski jezik je
prepovedan v šolah in cerkvah.

Iz Ljubljane je bila v maju
znova poslana v internacijo sku-
pina intelektualcev. Med njimi
se nahajata tudi sin profesorja
dr. Borisa Furlana in Hafner,
urednik Slovenca. Fran Terse-
glav, prejšnji urednik Slovenca,
je že interniran več kot pol leta
v Italiji.

3. aprila 1942 na veliki petek
popoldne, so nacisti ustrelili v
Mariboru 30 moških talcev.

7. aprila 1942 na novo 30 tal-
cev.

11. aprila 1942 na novo 30 tal-
cev.

16. aprila 1942 na novo 80 tal-
cev.

Vsi ti uboju so bili izvršeni v
Mariboru.
V Begunjah pri Bledu je bilo
ustreljenih 10. aprila 10 in 18.
aprila 50 talcev. V 14 dnevih so
torej Nemci postrelili skupaj 230
nedolžnih slovenskih žrtev.
V Ljubljani je bil na cesti ubit
profesor ljubljanske univerze
dr. Lambert Ehrlich, jugoslovanski
delegat na mirovni konferen-
ci v Parizu in Ivo Persuh, eden
izmed voditeljev mladinskega
pokreta v Ljubljani. Morilce so
sicer postavili pred sodišče, to-
da tam se nahajajo v družbi z
uradniki Gestapa. V Ljubljani
in okolici so torej gestapovci
ubili letos do sedaj že 46 Sloven-
cev, med njimi eno ženo in dva
otroka. Med ubitimi so poveči-
ni voditelji lokalnih slovenskih
mladinskih skupin.

V Ljubljani se nahaja približno
55.000 laških vojakov.
V marcu in aprilu je bilo v
ljubljski provinci zapaljenih
38 vasi za kazen za sabotažo. Tu-
di v ljubljanski provinci je pre-
bivalstvo zdaj brez zaščite in
varnosti.

Tehnična fakulteta ljubljanske
univerze je zaprta, odkar so od-
krili Lah, da so dijaki člani ne-
ke tajne slovenske mladinske or-
ganizacije.
Po verodostojnih vesteh iz
Berna, so Nemci začeli deporti-
rati slovensko prebivalstvo iz
bivše avstrijske province Koro-
ške. Do 15. junija je bilo poslanih
2300 slovenskih kmečkih
rodov in Ruhr, Nurnberg in
Augsburg.

Po drugih vesteh so postrelili
Nemci v teku marca, aprila, ma-
ja in junija 403 talcev na Bledu
in 564 v Mariboru. Med žrtve
štejejo povečini slovenske intelek-
tualce, toda tudi delavci in
kmetje se nahajajo med njimi.
V... —
Italijansko vojno brodovje bom-
bardira jugoslovanske
obrne vase

London, 3. avgusta (UP).—Ita-
lijanske vojne ladje so bombar-
dirale vasi na črnogorski obali,
da s tem podpirajo čete v boju
z jugoslovanskimi četniki. Zrač-
ne in kopne čete osišča so po-
žigale in uničile stotine vasi v
poteku neke bitke v vasi
laški vojaški oddelek, ujeli
jakov in dva častnika in za-
velike količine orožja in
ga materiala.
di spopadi so bili tudi v
Gospica in v vaseh Mir-
topan, Tomin Gaj in Dorin
ker so imeli sovražniki ve-
z izgube.

Apel Kuharja
London, 28. julija (Radiopre-
služba).—Dr. Kuhar je na
kratkem radio govorniku
Slovencev proti nemško-
nastvom. Trpljenje, ki
ovenev prenašajo v tej bor-
strahu, toda iz svojega
nja gledajo v boljše bodoč-
Ta svetli boj Jugoslovancev
zaključil z zmago pravice.
sencu svojega govora poziva
ne, katerim je mogoče po-
radio London, da oddaja
sti napreje.

Senator Robert F. Wagner,
demokrat iz New Yorka.

notranjosti v prazni nadi, da s
tem udajo upor.

Poročevalec na radiu je dejal,
da so bile v nekaterih provincah
požgane vse kmetije in vasi in
da so v Sloveniji Lah! zažgali
samo v mesecu juniju 42 vasi.
Zasedbene oblasti osišča v Ju-
goslaviji so na novo zapretile,
da bodo domovi vseh tistih, ki
bodo osumljeni, da pomagajo
četnikom generala Draže Mi-
hajloviča, brez usmiljenja po-
žgani.

Vrhovno poveljstvo čet
generala Mihajloviča poroča po svoji
tajni radio oddejni postaji, da je
bilo bosansko mesto Doberlin z
napadom zavzeto. Po celi vrsti
divjih bojov je četnikom tudi
uspelo zavzeti vse tovarne in
premogokopne rudnike v okoli-
ci. Čete osišča so izgubile v teh
bojih preko 3000 mrtvih, ranje-
nih in ujetih.

V celoti so čete osišča izgubile
po poročilih generala Mihajlovi-
ča že 23.000 mrtvih, odkar se je
razvilo četniško gibanje.

Jugoslovanske radiooddaje

Columbia Broadcasting Corpora-
tion v New Yorku oddaja dva-
krat dnevno za Jugoslavijo ob-
naslednjih urah:

12:30 PM na valu 19,06 ali
15.270 kilohertzov; na valu
25,3 ali 11.830 kilohertzov.

3:00 PM na valu 19,6 ali
15.270 kilohertzov; na valu
31,3 ali 9.590 kilohertzov.

Govornik je ameriški Jugo-
slovan Vasa Trivanovič. Dva-
krat tedensko, v torek in čet-
rtek ob 3:30 PM, se oddaja vrši
v slovenščini. Cenjene slušate-
lje prosimo, da javijo svoje vtis-
le in želje Trivanoviču, c/o Co-
lumbia Broadcasting Corpora-
tion. Pripominjamo, da so te od-
daje dobrovoljni prispevek Col-
umbije vojnemu naporu Ame-
rike in Združenih narodov in da
družba za te oddaje ne prejme
nikake subvencije od katerekoli
vlade.

Veslovanski kongres v Argentini

Buenos Aires, Argentina, 31.
julija (Reuter).—Dne 14. avgusta
se bo tu vršil kongres predstavi-
nikov slovenskih narodov. Deleg-
gati bodo razpravljali o načrtu
pomoči slovenskim deželam pod
nemško okupacijo.

Pismo iz Londona

(Izvirno poročilo Prosveti)
15. julija 1942.

Hvala Bogu, vse vesti, ki pri-
dejo iz Slovenije, niso o ubija-
nju, razdejanju in trpljenju. Res
je, teh je toliko, da se človek
čudi, ko jih prebira, kakšna je
postala miselnost naših v "sta-
rih krajih." Kakšna postane
človeška duša, če stvotari vse
leto v grozotah in strahu? Kdo
bi jim zameril, če bi postali trpi-
ki, zagrizeni, sovražniki vsega,
ljubitelji maščevanja samo? Kdo
bi jim zameril, če bi ne imeli ne
volje, ne načrtov za bodočnost?
Nazadnje, če narava ni dovolj
močna, če je pritisk prevelik za
njo, se vitalnost izčrpa, nastopi
apatija, najbolj gotov znak pro-
pada in smrti.

Pritisk je velik, da bi ne mo-
gel biti večji. Ali naša narava
je močna, slovenska volja do
življenja je zdrava. Tega vtisa
se veselijo, ko prebiraš papirje, ki
so prišli iz dežele. Vredni so,
da jih preštudiramo natančno,
da spoznamo, kaj v "starih kra-
jih" mislijo in kakšne načrte ku-
jejo. Štirje programi so pred-
ma, programi za novo Slove-
nijo, za življenje v njej po vojni.
Dva od njih se bavita tudi z or-
ganiziranjem ljudi, da pomagajo
sami sebi, da se otrasejo sovraž-
nika na svoji zemlji, torej z de-
lovanjem naroda še pred konča-
no vojno. Predno začnemo go-
voriti podrobno o programih,
naj poudarim čudovito silčnost,
če ne enakost, vseh štirih pro-
gramov. Sodeč po teh papirjih,
mogli bi biti izdani od istih lju-
di ali od ljudi istega prepričanja
in mišljenja. Kar hočem se pou-
dariti, je velika pozitivnost, tres-
nost in umirjenost, ki veže iz
vseh teh papirjev. Čeprav žive
sredi razdejanja in uničevanja,
v njihovih mišljah ni maščeva-
nja, v njihovih besedah ni izgub-
ljanja časa in dobrih imenovanj v
klaverno in podlo sedanjostjo.
Vse je samo boljše, svetla bo-
dočnost.

"Da za časa okupacije po-
vzdigne duh slovenskega nara-
da... da pripravijo Slovence za
osvobodilno borbo, opozarja na
nalogo, ki jih bomo imeli Slo-
venci v bodočnosti." Tako go-
vori eden od onih statotov, ki
ima nalogo, da organizira Slo-
vence v sedanjem suženjstvu.
Drugi pravi: "Naš je vseobčni
narodni pokret, ki združuje vse
napredne slovenske stranke v
borbi za osvobodjenje in zedinje-
nje vseh Slovencev ter za dose-
go narodne neodvisnosti. Naša
naloga je buditi ljudstvo, mobi-
lizirati vse sile za odpor in or-
ganizirati narodno vojsko." Kdo
vidi in najde razliko med tema
programoma?

Razen teh dveh programov, ki
se bavita s sedanjim delovanjem
v Sloveniji, je prišel iz dežele
"Uvodni članek nelegalnega
omladinskega lista o naši bodoč-
nosti" in "Eden od načrtov za
obnovo Slovenije in Jugoslavije."
Poglejmo, kaj govore vsi
štirji papirji o bodočnosti Slo-
venije. Prvo dejstvo je, da vsi
predpostavljajo svobodno, sadi-
njeno Slovenijo v demokratiški
Jugoslaviji. "Združitev vseh po-
krajnih, kjer Slovenci žive ali so
še bili v preteklem stoletju kom-
paktno naseljeni." Notranja ure-
ditev Jugoslavije mora biti taka,
da brez škode za državno skup-

nost zajamči čim večjo zakono-
dajno, upravno in finančno sa-
mostojnost, popolno politično,
socialno in gospodarsko enako-
pravnost, kakor tudi razvoj vseh
njihovih sestavnih delov. Drugi
program govori o glavnih nalo-
gah državne skupnosti: meddr-
žavni odnosi, obramba držav-
ne skupnosti in nedotakljivosti
njihovih meja. Vsi štirje načrti
enako odločno poudarjajo, da
mora biti nova Jugoslavija v po-
sebnosti prijateljskih zvezah s
sovjetsko Rusijo. Nekateri pou-
darjajo tesno sodelovanje vseh
balkanskih narodov, drugi vseh
slovenskih narodov, ali vsi brez
izjeme tesno sodelovanje z Ru-
sijo.

Toliko o politični in zunanje-
politični ureditvi nove Slovenije.
Pridemo do njene socialne in
gospodarske ureditve. "Sociali-
zacija vseh surovin za proizvodnjo
in socializacija vseh gospo-
darskih ustanov obče narodne-
ga značaja." "Odbijamo kapita-
listični gospodarski red. Gospo-
darstvo mora biti organizirano
tako, da je splošno dobro vedno
pred dobrim posameznikom. Ka-
pitalistična podjetja morajo biti
socializirana." Vsi načrti pou-
darjajo zasebno lastnino, ali sa-
mo onih stvari, ki so osebnega,
kmečkega, maloprodajnega
značaja. Onega, kar ne more
škoditi materialnemu dobrobitu
vse družbe. Delo mora imeti
častno mesto in mora biti temelj-
na družabna vrednota: "Delo je
dolžnost vsakega poedincega
družbi in tudi njegova pravica."
Poudarjeno je, da morajo izvesti
agrarno reformo do konca, da
država ne sme obdavčiti osnov-
nih človeških potrebščin občega
značaja. Družina mora biti po-
sebnost socialno zavarovana.

Prosvetna in vzgojivna poli-
tika mora biti v duhu humani-
stične etike, krščanskih načel,
narodnih tradicij, verske tole-
rantnosti, dolžnosti do narodne
edince. Največja vrednota je
človeška osebnost. Ustava in za-
koni morajo varovati svobodo
osebnosti, mišli in vesti. Za-
nimivo je drugo mnenje, ki je iz-
raženo v enem izmed programov:
"Kdo je moralno in du-
ševno močan in značajan človek,
bo določila nova preudritev
vsega življenja." Gotovo je zna-
čaj in morala vedno in povsod
ena in ista, razlika je le v tem,
kaj priznava družba za spošto-
vanja in občudovanja vredno.
Na to se najbrže nanašajo te be-
sedne. V družabnem osiru bodo
v novem življenju drugi ljudje
med prvimi, kakor so bili v sta-
rem svetu, kjer je denar veljal
vse.

Mislim, da sem vam našla naj-
bolj zanimive smernice nove
Slovenije. Če ne v drugem ozir-
u, zanimivo so zato, ker rojijo
po glavah naših ljudi v teh ča-
sih. Morda se zde prelepe, da bi
bile mogoče v realnosti. Ali ve-
ste oni Cankarjev stavek, da so
sanje tem svetlejšje, čim temnej-
ša je noč, v kateri jih sanjaš?
Če vse ne pomeni nič drugega,
kakor sanje, vredno je, da jih
poznamo, da vemo, česa so zmō-
ni naši ljudje, ko žive v najtež-
jih časih svoje zgodovine.

Glasovi iz nacelbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

sem imel opravka s temi zadeva-
mi, niti z drugimi. Predvsem
gre radi pohvale.

Well, kdor želi pohvalo, naj
stori sledeče: Napiše naj podrob-
nosti iz svojega življenja in naj
mi jih pošlje, nato pa naj umrje
in bom drage volje opisal njego-
ve vrline v življenju, kot sem
to že storil za marsikoga. Priob-
čil sem tudi že marsikatero pi-
smo, ki mi je bilo poslano, če je
bila vsebina za priobčitev.

sem eden tistih, ki si ne dajo
ukazovati, kaj in kako naj pi-
šejo. Sem tak kot je bil rimski
vojskovođa Cezar, ki je z enega
svojih osvojevalnih pohodov po-
slal eno najkrajših vojnih poro-
čil: "Sem prišel, sem videl, sem
podjarmil." In moja je: Sem pri-
šel, sem videl, sem poročal, pa
če se komu dopade ali ne. To je
moja taktika, ki je nespremen-
ljiva.

Frank Barbič, 53.

Hugo Black, član federalnega
vrhovnega sodišča.

Govor dr. Borisa Furlana na radiu

Radiooddaja 6. avgusta 1942.

V razdobju, ki bo za stoletja
usmerjevalo razvoj človeške zgo-
dovine, smo se Slovenci, sledeč
klicu vesti in narodne zavesti,
postavili na stran onih izbranih
bojevnikov, ki stoje na čelu pro-
gresivnega človeštva, onih bor-
cev, ki hočejo ustvariti v sebi in
v svetu novo sintezo človeške in
človečanske kulture.

Naša odločitev ni bila sad ra-
čuna, ne plod umskega tehtanja
razlogov koristnosti. Nismo pri-
sluhili prišepetavanju govorov
družbe in trenutnega ugodja, ni-
komur ni bil na umu osebno po-
ložit ali sebičen namen. Z ono
elementarno silo, ki obeležuje
res velika in usodna dogajanja
v življenju posameznikov in na-
rodov, je odločitev bruhnila na
dan, ne v besedi, ki je lahko o-
mamna in varljiva, marveč v de-
janju, ki je pomenilo žrtvovanje
vsega in vseh.

Klic vesti je sledil povelju na-
rodne zavesti. Ujoda naroda kot
celote, njegovega življenjskega
obstoja in razvoja, je velevala
odločitev, ki je bila sad izročila
preteklosti in v skladu z odgo-
vornostjo pred-bodočnostjo. Ti-
sošč let smo bili Slovenci pred-
met izkoriščevanja od strani mo-
godnikov in oblastnikov tega
sveta, tisoč let so nas smatrali
za sredstvo, s katerim si morejo
drugi ustvariti lepše in sončnej-
še pogoje obstoja. Tisoč let so
nam odrekli pravico, da bi bili
tvorci lastne in soustvarilci bolj-
še občeloške usode. V osrčju
Evrope, na križišču svetovnih
prometnih potov, v deželi, blago-
slovljeni po nazavni lepoti, smo
si Slovenci, navzlic edinstvene-
mu ugodju zgodovinskih prilik,
ustvarili svojstveno podobo sve-
ta in življenja, podobo, ki je zra-
stala iz globin našega narodnega
bistva in naša izraza v enem
najlepših jezikov, kar jih pre-
more človeška beseda. Ta podo-
ba sveta in življenja je bila v
svoji osnovi občeloška, nam-
erjena samo proti onim, ki za-
nikavajo bratstvo in enakost vse-
ga, kar nosi človeško podobo, na-
perjena edinole proti izkorišče-
valcem človeškega blaga in du-
ha. Naši največji duhovni us-
tvarjalci so tolmáčili občeloške
vrednote našemu narodu in
način, ki je bil edinole njemu
prikladen. Naši velikani duha,
besede in dejanja so pomenili v
sebi dvatisočletni razvoj zapadne
kulture, ga samostojno bogatili
in poglobili. To delo, ki je sestav-
ni del občeloškega kulturne-
ga bogatstva, so opravili kot Slo-
venci, to se pravi kot najzapad-
nejša veja nerazdružljivega ste-
bla Jugoslovancev in Slovanov.
Laž in prevara, ustvarjena in
širjena v nizkotne namene, je, da
je naša kultura stala pod eno-
stranskim vplivom številno ve-
čjih sosedov, Italijanov in Nem-
cev. Kulture poslednjih so na
nas vplivale v isti meri in obse-
gu kakor na vse druge svetovne
narode, ne več ne manj, a pred-
nost naša je bila, da smo svobod-
no priznavali in enako upošte-
vali tvorbe vseh drugih zapadnih
narodov, Francozov, Angležev in
Amerikancev. Toda stvarci pri
ustvarjanju občeloških do-
brin nismo Slovenci bili nikoli
kot "zapadnjaki" v onem po-
menu, v katerem se ta beseda,
zlobno in podlo uporablja proti
vzhodu marveč Kot Slovani, ka-
terih duhovno in tvorno središče
je bila, je in bo ostala zemlja, ki
je rodila Tolstoja in Dostojev-
skega, Puškina in Gorkoga. V o-

pravičo ropov in umorov, poži-
ganja in mučenja, brezprimernega
ponižanja človeškega dostoj-
janstva, hočejo danes ustvariti
antitezo med podobo sveta in ži-
vljenja, ki so jo ustvarili Slove-
ni z ruskim narodom na čelu, in
podobo zapada. Izločiti hočejo
našo podobo iz kroga občeloške-
kih vrednot in jo izbrisati z ob-
ličja zemlje. Kakšna zabloda,
kakšna kratkovidnost, kakšno po-
tvorjanje zgodovinske resnice!
Ali ne uvidevajo ti samozvani
branilci zapadnega kulturnega
izročila, da so se oni sami uprli
proti občeloškemu izročilu in
da utripa danes srce svobodnega
človeštva v blagolastnem so-
zvočju v Moskvi in Londonu, v
Čunkingu in Washingtonu? Ali
ne uvidevajo ti zanikovalci vse-
ga, kar je duhu sveto in drago, da
se danes po žrtvah najboljših si-
novi progresivnega človeštva us-
tvarka red, ki bo strli moč reak-
cije vsepovod in napravil pro-
stor silom, tvornim v brataki
svobodni enakih?

Duhovne vrednote, oblikovane
v našem kulturnem izročilu in
izražene v naši narodni biti, o-
pravičujejo, razlagajo in upra-
vičujejo vesoljni odpor in upor
Slovenije proti nacifasističnim
tlačiteljem. Slovenska zemlja,
posvečena po žrtvah preteklosti,
po krvi, ki jo njeni najboljši si-
novi iz dneva v dan darujejo na
oltarju svobode, je izprizčila ve-
ličino in enotnost naroda, ki na
njej prebiva. Ta narod si je pri-
dobil častno mesto v zboru do-
stojnih narodov in zaslužil obču-
dovanje svobodoljubnega sveta.
V vrstah progresivnega človeš-
tva si narod kuje svojo usodo in
soustvarja bodoči red svobode,
sreče in blagostanja. Za podobo
vesoljne, vseobsegajoče pravič-
nosti se bijejo naši sinovi po hri-
bih in dolinah, po gozdovih in
poljih, v mestih in vaseh, v de-
lavnicah in tovarnih. Vsepovod,
na posvečenih tleh Slovenije, na
svetih tleh Jugoslavije, stoji slo-
venski človek v boju z nacifasističnim
sovragom, ramo ob rami z
brati Hrvati in Srbi, v sklopu
narodov, združenih v neizprosnih
volji, da pogubijo in uničijo so-
vražnika človeštva in osvobodijo
svet najbolj ogabne in poniževal-
ne tiranije. In zmaga, ki bo pri-
šla, neizbežno in neizprosno, bo
ustvarila v novi sintezi človeš-
tva dom sreče in zadovoljstva.
Bodimo ponosni, da smemo za ta
cilj živeti in umreti.

Francija polagoma propada

Akutno pomanjkanje živeža

Washington, D. C., 12. avg.—
Organizacija Foreign Policy As-
sociation pravi, da Francija po-
lagoma propada v fizičnem, eko-
nomskem in duhovnem osiru
pod dominacijo nacijske Nemčije.
Podhranjenost črpa fizično
zdravje in življensko silo fran-
coskega naroda. To se zlasti oči-
tuje pri mladini in starih lju-
deh.
Število porok je v prvem čet-
rtletju preteklega leta padlo za
40 odstotkov, število rojstev
otrok pa za 33 odstotkov. Umr-
ljivost med otroci do štirinajste-
ga leta starosti se je povečala za
deset odstotkov, med onimi v
starosti 15 do 60 let za dvajset
odstotkov, med starejšimi lju-
dmi pa za 43 odstotkov.

Organizacija trdi, da načela
republike in demokracije še ni-
so izkoreninjena v Franciji. Tu
bodo poživljena, če bodo zavez-
niki in ustanovili drugo fronto.
Organizacija dalje trdi, da moč-
ne grupe vodijo opozicijo proti
Lavalovi vladi in kooperaciji
med Francijo in Nemčijo. Te
grupe so delavsko gibanje, so-
cialisti in komunisti, pristajši ge-
nerala Charlesa de Gaulle, vodi-
telja Bojevite Francije, in več
vodilnih katolikov.

SLOVENSKA NARODNA PODPORA JEDNOTA

oddaja svoje publikacije in se posu-
be list Prosveta za besedi, ne po-
trebno agencije svojih družtev in
članstva in se propagande svojih
idij. Nihakar pa ne se propagande
drugih podpornih organizacij. Vse-
ka organizacija ima običajno svoje
glasilo. Torej agitatorični dopisi in
naznanila drugih podpornih orga-
nizacij in njih družtev naj ne se po-
šilje listu Prosveta.

Angliški vojak ogleduje nemški top na egiptski fronti.

HENRIK MANN

SRCE

NOVELE

Preložil IVAN ALBREHT

IGRALKA (Nadaljevanje.)

Okolnost, da se je po vsem njegovem prizadevanju za razvedritev v njenem hipoma zamaknjem obrazu spet pojavil tujec, ga je navdajala s sramom; zato pa je imela v sebi nekaj plačila njegova požrtvovalnost, kadar je mogel njo, ki jo je ljubil, pol noči prečarati preko bolesti.

"Za oba lahko pride hujše," je pomislil. In ko sta nekoč zvečer stopila iz restavracije, jima je stal Rothaus nasproti. Vsi trije so se zdrznili in so čakali. Rothaus je zmogel besede:

"Bal sem se, milostna gospica, da ste že odpotovali."

"Smo še tu," je dejala Leonija.

"In ostanete..."

"Ne vem, do kdaj. Pomlad nama ugaja tu. Ali ni lepo nočoj?"

"Zelo lepo."

"Pa vi ste hoteli jesti."

Pozdravil je ubogljivo in vstopil.

Prvi kot pota ni rekla Leonija ničesar, a dihal je tako, da jo je bilo slišati.

"Zakaj naju ni niti poskusil spremiliti?" je vprašala iznenada.

"Pomanjkanje prisotnosti duha," je pojasnil kapelnik.

Spet za nekaj časa, pritajeno — iz najgloblje globine:

"Vendar je lepo — vendar lepo."

In po manj kot sto korakih:

"Grozno! Grozno! Brž voz, — domov hodom."

Ze zjutraj je prišlo pismo od njega. Prosil je, da bi jedli drevi pri koncertu v mestnem vrtu v treh. Ni se upala ganiti od strahu. "Mislila sem vendar, da sva gotova — da okrevam. In ne, ne izpusti me — iznova začenja z mučenjem!" Kakor da ne bi bila upala v to, ne pričakovala. "Kaj naj storim sedaj!" In bliskoma v radostnem navalu: "Kaj naj storim? O!"

Ob osmih je sedela — v opravi, ki je z njo prišla po kosilu — v mali restavraciji, nasproti vhodu. Sklonila se je naprej: "Pogosto je zadržan do pol devetih. O, mogoče je tudi, da čakava do devetih." Med tem se je premotirvala v zrcalu na steni, je bila v skrbeh, kako se vje-ma barva bluze in las z barvo tapete, je naročala jedi in jih spet odpovedavala, in je boječje rila z nogo po rdeči preprogi... "Tri četrt na devet — zdaj utegne priti." In kolikorkrat so se odprla vrata, se je poravnala kakor na odru, kjer bi se venomer dvigal zastor — in se vročično smejala.

Tudi kapelniku je bilo neugodno pri srcu. Vročje je želel, naj bi oni vstopil, da bi bila muka končana; — ko pa je udarilo devet, je ne-pričakovano občutil, da bi mu bilo vse ljubše. Do skrajnosti je napanjal duha, da bi zabaval Leonijo. Sekundo, samo eno, da bi pritegnil njeno pazljivost! Ne, noben smeh ni veljal njemu in noben ni bil odkrit; namenjen je bil dvo-rani in temu, da bi se naredila tako kot da se sama vjema, v srcu svojem, s svojo vedro pomladansko toaletto, smehljajočo poltjo in s cvet-jem svojim.

Brez odmora je sklejala in razklepala prste z nohti, rožniti kot jaspis, brakala po sebi in podzavestno vzdihovala. Karkoli je pravila, — mislila je le na minute stenske ure in jih izgo-varjala vmes. Pri vsem tem je bil njen glas blodno nežen in sladek... Tu, izpremenjeno, glasno:

"Torej ni nič, ne bo ga več."

"Potlej pač ni nič," je ponovil kapelnik.

"Ali je to verjetno?" Kot da govori za kuli-se: edina nepovtorjena beseda tega večera. Na-to je zahtevala dobrovoljno:

"Torej jeva!"

"Kdor ne pride, nič ne dobi", je dostavil ka-pelnik.

Leonija je naenkrat začela sama od sebe s pomenkom. Kakor pijana je bila vsled te skraj-ne okrutnosti in smejala se je rezkeje. Ta, ki sedi kraj nje in jo ljubi, je ne mara pogledati več, ker si misli: "Ljudi kot sva midva, sploh ne bi smeli trpeti tu. Če bi se naenkrat prelevi-la in bi izgledala najina nadloga kot trakuja: bogveda, mislim, — utegnili bi motiti ostalo gospodo pri jedi."

Nasičena in zadovoljnih obrazov sta vstala in odšla v park, ki je bil slavnostno razsvetljen in ves v gneči. Komaj sta zatonila v njej, sta zamrli krinko obeh. Leonija je vzdihnila.

"To je spet prešlo."

Lahko pa, da je bil tam in si ni upal noter.

"Pojdiva enkrat kroginkrog."

Šla sta trikrat. Leonija je iskala in pazila med obrazi, ki so bili pod papirnati svetil-kami pisano pegasti. Pogled na hrbet, tik pred-seboj, jo je presunil. Takoj nato ni pojmla več, kaj je videla: niti najmanjše podobnosti da-leč okoli.

Nekaj kolegov ju je vstavilo. Izrazili so svo-je začudenje nad tem, da ju še najdejo v mestu. Drugi so izjavili: "Jutri odpotujemo"; in Leon-ija, v nagli: "Midva tu!" Zatem spremlje-valcu, obotavljaje in bridko:

"Se pravi — gotovo še ni."

Šli so v kavarno, v prvo nadstropje, zavoljo ločenih prostorov. Sprožena je bila misel na sekt in Leonija se je zavzemala zanjo kot za zadevo svojega srca. Ko je bil šampanjec na mizi, je rekla, da ni piten; ena sama znanjka je dobra, ime je pa pozabila. Vedela ga je in ga čuvala... Bila je bujno razposajena, da je na-polnila s tem vso družbo. Zakaj so jo spoznali šele zdaj, so rekali. Zakrivila je, da so sikali zli čuti drugih žensk, brez ozira, kakor mlakuže pri diru. Moškim je poklanjala, preko ženskih rame-n, svoje smehljaje — in bilo je videti kot da je za vsakega vzela nekaj iz svoje duše, — kot iz šopka cvetja—cvetko, ki je ni pogledala in je brez pomena.

Večkrat je odprla okno, ki ga je vselej spet zapril junak, v skrbi za svoj glas, — se sklanjala ven in vživala sveži zrak. Nenadoma se je zvr-nila na bratrance — blede in oči široko odprte od groze; ustnice so se gibale brez glasu. Kapelnik se je za spoznanje dvignil, skušal pogle-dati ven in ni našel ničesar; uganil pa je, kaj je zagledala spodaj. Z neko opazko je obrnil pozornost nase — in Leonija je dobila toliko časa, da je še enkrat odprla okno. Nihče ni več stal spodaj, nihče ni strmel gor; zadaj pod dre-vesi vrtna ulica pa so izginjale dvignjene rame, sklonjena glava in korak, — kakor pri člove-ku, ki beži.

To je bil korak človeka, ki je bežal od daleč in bi se le prerad dal ujeti.

Z dvajsetimi leti je izvedel, da ne more ljubi-ti. Bila je to polrazumljena skušnjava, ta pri prvi ljubici. Morda se ne bi bil nikdar bližal no-beni ženski, če ne bi bil slišal in bral o nekem dogodku, ki se mu pravi ljubezen. Mislil je, da ga je opazil v sebi; — pobest ženske ga je hi-poma odkinila. Mikalo ga je, da bi takoj odšel, pa se je s premišljevanjem in vsled radovedno-sti prisilil, da je ostal, in je prisostvoval s jaz-nim duhom mračnim, nevednim občutjem dru-ge duše.

(Dalje prihodnjic.)

Italijanski delavci na cvetličnem vrtu v Neaplju, ki je bil spremenjen v hitno polje.

k njemu, sedi njegova žena na-avadno na ležišču, asiak pa, do-bro zagrnjen, ob steni. Ženo mo-razo zelo prisrčno prositi, da re-če: "Nocoj se je, kot navadno, malo zmočil." Nato potrese ka-žuh, na katerem sedi, da začne kapljati od njega in dež je tu.

Da postane kdo angekok, se mora pripravljati deset let. U-čeneč mora večkrat v samoto, kjer srbije kamen ob kamen v smer solčne poti; s tem kliče gorskega duha. Ko ga zagleda, umrje od strahu, oživi pa izno-va. O tem, kar hoče postati, ne sme govoriti prej, dokler ni izu-čen. Če pa hoče postati pravi angekok, se mora pustiti zgrabiti od medveda, ki ga nese na breg morja; tam ga popade mrož in ga vleče do obzorja, kjer ga pož-re. Njegove kosti potujejo na-to domov, srečajo kose mesa, ki se zopet združijo s kostmi v ce-lega človeka.

Tudi neke vrste čarovnike in čarovnice poznajo Eskimi, ki jim pravijo ilitsitsiki. Te so vražijo Eskimi silno: dolžijo jih vseh neagod. Kakor hitro ob-dolžijo kako staro žensko, da je čarovnica, jo pobijejo do smrti. Imena duhov, s katerimi so ča-rovniki v zvezi, so tajna; tudi pouk v čarovniji je tajen. Za ča-rovnijske rabijo razna sredstva: človeške kosti, meso mrličev, mrtve živali, kače, pajke, mor-ske hrošče... Najboljše sred-stvo je tupilek. Ta je sestavljen iz različnih živalskih kosti, ko-žuhovine, kosov anoraka in po-dobnih predmetov. To vse zve-že skup in zavije v kožuh. Po-tem postavi zvitek na kup ka-menja ob izlivu reke pri morju. Nato obrne anorak in ga obleče ter prične dojeti tutipek, ki po-stane velik, pade v vodo in izgine. Ta se lahko spremeni v različne vrste pošasti in živali. Kamor ga pošlje čarovnik, tam povzro-či nesrečo ali smrt.

Eskimi verujejo v amulete. To so predmeti v živalski ali člo-veški podobi. Nad temi pojejo ali mrmrajo čarovne pesmi in besede. Matere jih dajo malim otrokom. Amulete nosijo vse življenje s seboj, ali na vratu ali pa v obleki. Moški nosijo zato poseben mošnjček iz tjujenjeve kože na prsih. Te amulete de-vajo v strehe hiš, v šotore in v

kajake. Varujejo jih proti ča-rovnijam in zlim duhovom in jim pomagajo v nesrečah.

Eskimi rabijo tudi različne ne-razumljive besede, ki jih mrmra-jo in jim pripisujejo moč, ko amuletom. Čarovne besede se nauči, kdor posluša šum ptičev. Imajo pa tudi čarovne pesmi, ki so sicer razumljive in jih mora-jo peti vpricho drugih.

Nadnaravnim bitjem Eskimi ne darujejo. Edino morskemu bitku kungusutarisat darujejo nekaj mesa od lisice, če jo uja-mejo. Na potovanju darujejo goram, rekam, ledenikom, na ta način, da položijo predmetu jed in pijačo na dotični kraj.

Mnogo je pravljic in bajk, ki so podobne bajkam Indijancev, Samojedov, Norvežanov in Ev-ropejcev sploh.

Neki norveški bajki je podob-na ta-le: Star zakonski par je živel s svojo hčerjo v samoti. Nekega dne je prišel velik, neznan mož in dejal, da stanuje na jugu dežele in je prošil za hčerki-roko. Dobil je in je prošil tasta ob slovesu, naj ju obišče. Starec je to storil. Ko je stopil oče v hišo, je obesila hči kotel nad ogenj, mož pa je šel na prosto. Ko je stari pogle-dal skozi okno, pa je videl ptico, ki je sfrčala na vodo, potopila se in se prikazala ko tjujenj. Te-ga so skuhali in ga dali starcu jesti. Ko se je ta vrnil domov, je ukazal ženi, naj obesi lonec nad svetilko. Nato je veslal proč od brega, privezal si kamen na vrat in jermen krog telesa, ter dejal svoji ženi: "Potopil se bom; ko potegnem za jermen, izvleci me!" Skočil je iz čolna in se po-greznil; ko ga je žena izvlekla, je bil že mrtev.

Azijskim in evropskim baj-kam je podobna: Lovca na se-verne jelene je videl ob nekem jezeru množico kopajočih se de-klie. Ko je vzel obleko najlepše, mu je morala slediti in postati njegova žena. Ostale so bežale na breg, ognile se z obleko, spreminile se v gosi in odrčale. Lovčeva žena je dobila sina. Na-birala je perje in napravila dvo-je oblek iz njega; s sinom sta se spreminila v ptici in odrčala tedaj, ko je bil mož na lovu. Po-vsodi ju je iskal. Prišel je k mo-žu, ki je rezal les v treske. Tre-

truda je bilo treba, da se stili vero svojih dedov. Ma-tere stvari so verjeli le z mo- in ne po srcu.
Tega so bili pogosto krivi ropejci sami, ki se niso vzorno in so celo s silo ma-proti temu mirnemu ljud- Eskimi so bili zato nezna- tudi proti veri, ki so jo pr- ti ljudje.
(Konec prihodnjic.)

SLOVENSKA NARODNA PODPORNJA JEDNOTA

izdaja svoje publikacije posebno list Prosveta za ter potrebno agitacijo društev in članstva in za gando svojih idej. Nihče ne za propagando drugih pornih organizacij. Vsa ganizacija ima običajno glasilo. Torej agitatorični in naznanila drugih podpo- organizacij in njih druš- se ne pošiljajo listu Prosvete.

ZASTOPNIKI LISTA PROSVETE

- so vsi društveni tajniki in tajni člani, ki jih društva izvolijo svrhu.
Najli nastavljeni lokalni in valni zastopniki za dolobne so:
Louis Barbarich, za Milvo Wis. in okolice.
Anton Jankovich, za Čeno Ohio in okolice.
Andrej Pirta iz Ely, Minn. državo Minnesota.
Frank Klun iz Chisholma, za Chisholm in okolice.
Frank Cvetan iz Tire Hill, v vo srednje-vzhodno Penne.
Anton Zornik iz Hermida, v vo zapadno Pennsylvanije.
Joe Paternal iz Library, v vo zapadno Penno.
John Zornik za Detroit in d.
Poleg vseh teh pa lahko vsi ali naročnik sam pošlje svoje nino direktno listu
PROSVETA
2657 So. Lawndale Ave. Chicgo

BE 100% WITH YOUR BUY WAR BONDS

TISKARNA S.N.P.J.

— sprejema vsa —
v tiskarsko obrt spadajoča dela
Tiska vabila za veselice in shode, vizitice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih...
VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNA DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI...
... Vsa pojasnila daje vodstvo tiskar...
... Cene zmerne, uniljsko delo prve vrste...
Pišite po informacije na naslov:
SNPJ PRINTERY
2657-59 S. Lawndale Avenue Chicago, Illinois
TEL. ROCKWELL 4804

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta...
Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list, tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skopje naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo izniti datum za to vsoto naročnika.
Cena listu Prosveta je:
Za Zdrav. države in Kanado \$6.00 Za Cicevo in Chicago je...
1 tednik in 4.50 1 tednik in 1.50
2 tednika in 8.00 2 tednika in 3.00
3 tednike in 12.00 3 tednike in 4.50
4 tednike in 16.00 4 tednike in 6.00
5 tednikov in 20.00 5 tednikov in 7.50
Za Evropo je... \$8.00
Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja Money Order v pisnu in si naročite Prosveto. list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ.
2657 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.
Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$
1. Ime Čl. društva št.
Naslov
Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od slednjega člana moje družine:
2. Čl. društva št.
3. Čl. društva št.
4. Čl. društva št.
5. Čl. društva št.
Mesto Država
Nov naročnik Star naročnik

Narod, ki izumira

Po Nansenu priredil IVAN BEŽNIK (Nadaljevanje.)

Čudovito bitje je tudi iglokok, ki je pol človeka: ima pol glave, eno roko, eno nogo, eno oko.

O stvarstvu človeka verujejo Eskimi, da je zrastel iz zemlje. O postanku Evropejcev uči sledeča bajka: Neka izbirčna grenlandska žena se je poročila s psom in imela več otrok in psičkov. Psičke je posadila na čevljev podplat, porinila jih na morje in jim zaklicala: "Peljite se tja in postanite Evropejci."

Vzrok smrti je neka stara žena, ki pravi: "Umirajte počasi, sicer vam bo pretesno na svetu." Druga bajka je tale: Kača in uš sta stavila, katera bo preje pri človeku. Če bo prva kača, živel bo večno, če pa pride prva uš, bo moral umreti. Kača je napravila velik skok, padla pa je pod visoko goro in morala napraviti velik ovinek. V tem pa je bila že uš pri človeku.

Ribe in druge živali v morju so nastale na ta način, da je sta-

ri mož tesal treske od drevesa in jih vrgel v vodo, da so oživele.

Nebeške zvezde so bile nekod Eskimi, ki so bili iz tega ali one-ga vzroka prestavljeni na nebo. Solnce je bilo lepa žena, h kateri je zahajal v noči neznan mož. Da bi ga spoznala ob belem dnevu, ga je počrnila po hrbtu in po

Gerhard Wilhelm Kunsse, vodja Nemško-ameriškega bunda, ki je bil aretiran v Mehiki in odveden v New York. Kunsse je bil obtožen špionaje v prilogi Nemčiji.

rokah s sajamí od svetilke. Bil je njen brat; njegov lep, čist in bel kožuh in je bil počrnjen, zato so proge na luni. Solnce je vzelo nož-krivec, si odrgalo grudi in jih zagnalo mesecu: "Jej, če ti tako diš!" Nato je prižgalo kos svetilnega stenja in bežalo ven, njen brat mesec je storil isto, a stenj mu je ugasnil, zato je videti tako žareč. Bežala sta drug za drugim v zrak, kjer sta ostala. Mesec ima hišo ob poti duš v nebesa; eno sobo ima tudi za svojo sestro, solnce, ki je spre-daj lepo, a zadaj je samo okostje.

Mesec pride tu pa tam na zemljo in se izprehaja med ljudmi. Ženske se ga morajo izogibati; ob luninem svitu ne smejo same iz hiše in ne smejo gledati vanj. ... Kadar mesec rezlja mroževe zobe, tedaj sneži, isto, če pihna skozi neko cev.

Grom delata dve stari ženi, ki se pripravata za suho kožo in jo, vsaka na svoji strani drže, trgata. V tem boju prevračata svoje svetilke, kar povzroči blika-nje. Megla je nastala iz nekega tornasuka, ki je toliko pil, da je počil. Vzrok dežja je bitje, ki se imenuje asiak in stanuje na nebu. Kadar je dolgo suho vreme, potujejo angekoki k njemu in ga prosijo dežja. Ko pridejo

West Pointers Feed a Big One

Loading a shell into a heavy artillery gun at Fort Bragg, N. C., are a group of West Point cadets who will graduate from the academy in 1943. During the summer the cadets undergo extensive training in the field. When this phase of their training is completed they will move to another camp where they will receive instruction in the firing of modern artillery guns. (Central Press)